

Med förlorad tillit men ej utan hopp

För journalisterna och författarna **Thord Eriksson** och **Gabriella Ahlström** börjar engagemanget i frågan om ensamkommande när de tidigt 2017 följer med en gammal barndomsvän till Gabriella till en manifestation på Sergels torg. En ung kille på ett asylboende hade tagit sitt liv. Hans svenska musiklärare framför en afghansk informell nationalsång på gitarr och sjunger på dari.

– Det var en väldig laddning, vi var i princip de enda vuxna där. Vi stod med 70 gråtande tonåriga killar som i förtvivlan vänder sig runt och letar efter vuxna. De är i en akut utsatthet och saknar helt vuxna i sin närhet, berättar Gabriella Ahlström.

Både hos henne och hos Thord Eriksson slog pojkarnas förtvivlan an någonting. De är gifta och deras egna söner var 16 och 14 år vid den här tiden.

– Vi slogs av hur unga de var. Ålder har ju blivit så centralt i det här, säger Gabriella Ahlström.

– Ett första frö började gro. Allt engagemang börjar med nån typ av möten, säger Thord Eriksson.

Efter manifestationen på Sergels torg blev han informell kontaktperson till Aria. Thord tänkte att han skulle hjälpa Aria med svenskan, ta en fika, gå en promenad. Men det blir något annat.

– Han plockar fram sina avslag, han visar alla sms han skickat till sin advokat som hon inte svarat på. Han undrar vad som händer.

Thord Eriksson tar med sig avslagspappren hem, han och Gabriella läser Arias berättelse, där han vänt ut och in på sig och hur den står i stark kontrast till Migrationsverkets byråkratiska beslut. Båda är övertygade om att något stort fel

har begåtts.

– Han är minderårig, men han skulle utvisas. De trodde på att hans pappa var död, mamma och systrar fanns i Iran. Sverige kan inte utvisa minderåriga utan att det finns ett ordnat mottagande och de här handlingarna är livsavgörande för hans del. Utan någon förankring, bara med ett påstående hävdas att han har ett manligt nätverk som kan ta emot. Det här strider mot vanligt rättsmedvetande. Det här måste vara enkelt att göra något åt, tänkte vi, med några telefonsamtal kommer vi att lösa det här.

Men så blev det inte riktigt. Åren går och frustrationen och desperationen växer. Arias historia är en av många.

Thord Eriksson och Gabriella Ahlströms engagemang har lett till två nyutkomna böcker. [Dom som stod kvar](#), som är en reportagebok om civilsamhällets engagemang runt de här pojkarna. Och [Hemma hos andra](#) som är en roman om klass, identitet och psykologiska perspektiv där ensamkommande blir en del av berättelsen.

Ikväll är de inbjudna av föreningen [Maivors vänner](#) och tidskriften SocialPolitik för att prata om böckerna och om det som ligger bakom dem.

Gabriella läser ett stycke ur sin roman om Amanda 30 år. Pojkvännen David är i Syrien på reportageresa. Hon är vilsen, söker ett nytt sammanhang i sin pojkväns familj som har ett stort kulturellt kapital och tillhör en övre medelklass. Hon engagerar sig i ett språkcafé, träffar Ingrid, får frågan om att ta emot en ensamkommande kille några veckor.

– Amanda är också på flykt i sitt liv, från sin bakgrund. Men det finns en ojämlikhet inbyggd här när någon är helt prisgiven åt andra människors goda vilja.

Thord Erikssons bok handlar om de unga som kom till Sverige utan vuxna men också om de vanliga människor här som axlade det ansvar som samhället inte tog. Deras kraft och kapacitet.

– Det fanns en känsla av att någonting positivt ändå skulle hända. Om man satsar så mycket som så många har gjort, då måste det i slutändan komma ut nåt bra. Men känslan av hopplöshet är slående.

Thord Eriksson läser också ett avsnitt ur sin bok om det som hände ett brödrapar som uppmärksammades hösten 2017. Den äldre brodern var blind och den yngre hade fungerat som förälder. Den äldre brodern blir kallad till Migrationsverket för att få sitt asylbesked, han får veta att han ska utvisas. Den yngre brodern tänker: "jag får nog stanna jag är ju bara 16 år".

– Men svaret blev: "Du ska också utvisas. Det finns ett manligt nätverk i Afghanistan som ska ta hand om dig." Det är alltså hans äldre bror.

Den äldre brodern tog sitt liv efter beslutet och Migrationsverket betalade inte ens begravningen.

Thord Eriksson ställde frågan i sociala medier till de personer som engagerat sig i de unga ensamkommande: "Vad är priset för ditt engagemang?" Ett dygn senare hade han 200 meddelanden.

– En röd tråd är att samhällskontraktet är brutet. "Jag kommer inte att ställa upp igen", "Samhället bad om hjälp mer eller mindre bokstavligen, och vad fick jag? En livssorg."

– Konsekvenserna av en sån stor tillitsförlust är förödande, sa Gabriella Ahlström.

Thords bok visar på rättsosäkerheten. Redan 2017 kom rapporten [Min mamma är blind på ena örat och min pappa odlar bomber](#) med 130 exempel på rättsosäkerhet.* Titeln syftar på de felöversättningar som ofta blir vid tolkningen.

– Rapporten fick absolut ingen reaktion från vare sig media eller folkvalda, konstaterade Thord Eriksson.

Nu var det dags för publiken att komma in. Flera berättade om hur många av de ensamkommande ungdomarna är extremt starka och kapabla, men de utsätts för erfarenheter som skulle bryta ner

vem som helst. Fördomarna mot gruppen har fått fäste och det fanns en sorg över att så få företrädare för kultursverige har stigit fram.

– Det pågår ett avhumaniserande av de ensamkommande. Men det gäller de engagerade också, de får tillmälen om sina bevekelsegrunder. Känslan är att precis vad som helst kan hända, sa Thord Eriksson.

Det finns också ett stort kvinnoförakt riktat mot engagerade kvinnor.

Gösta Hultén uttryckte att: "Snällism är ett ord som används och det är nedsättande och det heter humanism. Det var skamligt att ingen i politiker i ansvarsställning tackade alla de som ställde upp under flyktingvågen."

– Hur länge ska vi som civilsamhälle stå kvar? Jag saknar att inte alla ställer sig på vår sida som tycker som vi, sa Åsa som startat frivilliga familjehem i Österåker och är med i Thords bok.

Både Gabriella och Thord talade om att alla som engagerat sig är vår tids hjältar som kommer att få monument resta över sina goda gärningar i en framtid.

– När jag tänker på vad jag har fått av de här ungdomarna, de är det bästa som har hänt mig, de är så fina, vi måste fortsätta kämpa för dem, sa en märkbart rörd Rune Karlsson från Norrtälje.

Charlotte Lundberg en av kvällens arrangörer från [Maivors vänner](#) delade med sig av vad hon kommit fram till som eget förhållningssätt.

– Jag ska förklara och förpacka information i doser så att andra kan ta emot. Vill gärna tro att om de får veta kan de också förstå.

Förtvivlan, trötthet men ändå hopp fanns i rummet.

Marie Angsell sammanfattade sin känsla efter kvällen i en kommentar på Facebook:

– Så fint. Tänkte efteråt att mitt förtroende för politiker och myndigheter inte är förlorat – utan bara omfördelat. Från makthavare till medmänniskor.

Text och foto: Anna Fredriksson

* Stina Berge tog initiativet till rapporten tillsammans med Petra Kauraisa och gjorde sedan sammanställningen med andra i [Vistårinteut](#). Juristen Lotta Lagnander granskade källmaterialet.